

Soepele invoering Wmo huishoudelijke hulp, toegankelijkheid persoongebonden budget kan beter

Controle persoonsgebonden budgetten nog onvoldoende scherp

De gemeente Amsterdam liet de overgang van de uitvoering van huishoudelijke hulp voor Amsterdammers van het Rijk naar de gemeente in 2007 soepel verlopen. Via de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) zorgde de gemeente Amsterdam dat cliënten er in hulp niet op achteruit gingen. Amsterdam hanteert, in navolging van het Rijk, één zwaarteniveau voor de bekostiging van huishoudelijke hulp. Zij liet daarbij mogelijkheden onbenut om op dit budget te besparen (geschat € 5,7 tot € 7,7 miljoen).

Voor cliënten met een zogeheten persoonsgebonden budget (Pgb) die zelf hulp inkopen, werpt de gemeente hogere drempels op dan voor cliënten die de hulp rechtstreeks ontvangen van een thuiszorgorganisatie: hogere administratieve lasten, de doorlooptijd is voor 83% van de Pgb-houders langer dan de wettelijke termijn van 8 weken en het Pgb is niet volledig gebaseerd op de werkelijke benodigde hulp.

Ondanks getroffen maatregelen, onderschat de gemeente het risico van misbruik met Pgb's en is de controle hierop nog onvoldoende scherp. Dit zijn de hoofdconclusies in het rapport *De Wmo in Amsterdam. Het Persoonsgebonden budget voor huishoudelijke hulp* dat de Rekenkamer Amsterdam vandaag publiceert.

Amsterdamse huishoudelijke hulp in cijfers

Door landelijke regelgeving is per 1 januari 2007 de huishoudelijke hulp uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de Wmo overgeheveld en werd daarmee een taak van de gemeenten. Huishoudelijke hulp betreft onder andere schoonmaakwerkzaamheden, het doen van de was en het verzorgen van inwonende kinderen. In 2008 ontving de gemeente Amsterdam voor huishoudelijke hulp € 62,7 miljoen van het Rijk en besteedde hiervan 77% (€ 48,5 miljoen). In 2008 maakte 1 op de 30 Amsterdammers (24.456) hiervan gebruik. De Wmo biedt cliënten de mogelijkheid om gebruik te maken van hulp geleverd door thuiszorgorganisaties (zorg in natura) of van hulp via een persoonsgebonden budget (Pgb). In 2008 gaf de gemeente Amsterdam circa € 8,2 miljoen uit aan 2.798 cliënten met een Pgb voor huishoudelijke hulp (gemiddeld € 2.900 per Pgb).

De rekenkamer onderzocht of de gemeente Amsterdam de uitvoering van de Pgb voor huishoudelijke hulp beheerst en of de gemeente daarbij succesvol is met het terugdringen van de administratieve lasten voor cliënten en het beperken van de financiële risico's voor de gemeente.

Soepele overgang van AWBZ naar Wmo, maar geleverde hulp relatief duur

Uitgangspunt van de gemeente Amsterdam bij de invoering van de Wmo is dat cliënten niet worden benadeeld door de wetwijziging. Circa 20.000 Amsterdamse cliënten met zorg in natura ontvingen in 2007 automatisch een nieuwe beschikking, behielden hun zorgverlener en ook hun aanspraak op hulp (indicatie) bleef ongewijzigd. De gemeente Amsterdam maakt bij het bepalen van de benodigde hulp gebruik van één zwaarteniveau, terwijl veel andere gemeenten hulp vergoeden op twee zwaarteniveaus. De rekenkamer berekende dat, indien de gemeente Amsterdam ook twee zwaarteniveaus onderscheidt, jaarlijks een besparing mogelijk is van € 5,7 tot € 7,7 miljoen.

Drempels aanvraag en gebruik Pgb's

Om cliënten een reële keuzemogelijkheid te geven tussen zorg in natura en Pgb's spande de gemeente zich in om Pgb's aantrekkelijk te maken. De gemeente is goed telefonische bereikbaar, geeft via de Sociale Verzekeringsbank (SVB) gratis ondersteuning bij het beheren van een Pgb en liet het uurtarief voor inkoop van zorg en de eigen bijdrage ongewijzigd ten opzichte van de AWBZ. Toch zijn er nog drempels om voor een Pgb te kiezen. De gemeente licht cliënten onvoldoende voor over voor- en nadelen van een Pgb. De wachttijd voor een Pgb is in de meeste gevallen meer dan de wettelijke termijn van 8 weken, terwijl cliënten die kiezen voor zorg in natura, veelal direct hulp van een thuiszorgorganisatie ontvangen. Bovendien hanteert de gemeente één uurtarief ongeacht de zwaarte van de noodzakelijke hulp. Pgb-houders met behoefte aan zwaardere hulp kunnen daardoor minder hulp inkopen dan Pgb-houders met een lichte hulpbehoefte en cliënten die zorg in natura ontvangen.

Gemeente onderschat misbruik en oneigenlijk gebruik Pgb's

Hoewel de gemeente maatregelen trof om misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) van Pgb's te voorkomen, schiet deze aanpak op onderdelen nog tekort. Zo ontbreekt een structurele aanpak om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan, is het Pgb-registratiesysteem niet geschikt om misbruik op te sporen en is er onvoldoende capaciteit om dit te onderzoeken. Daarnaast dienen slechts 45% van de circa 2.800 Pgb-houders zich te verantwoorden over de besteding van hun Pgb in 2008. Hoewel zich bijzondere risico's voordoen bij bemiddelingsbureaus die de volledige hulp voor Pgb-houders verzorgen (aanvraag, uitvoeren hulp, innen Pgb, factureren en verantwoorden), controleert de gemeente hierop niet extra scherp. Verder maakt de gemeente, onvoldoende afspraken over het controlebeleid met onder andere Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ). Dit is vooral van belang in die gevallen dat de zorgleveranciers zelf de hoogte van de te leveren hulp bepalen (de zogeheten pre-indicaties). Daarnaast trad de gemeente coulant op ten opzichte van Pgb-houders die zich onvolledig verantwoordden over 2007 (68 van de 1270 Pgb-houders).

Aanbevelingen

Om de uitvoering van de huishoudelijke hulp in de Wmo te verbeteren, in het bijzonder de Pgb's, deed de rekenkamer 10 aanbevelingen aan het college van B&W. Deze betreffen onder andere het hanteren van verschillende zwaarteniveaus voor huishoudelijke hulp, het verbeteren van de toegankelijkheid van Pgb's en het aanscherpen van het controlebeleid.